

Till
Utbildningsnämnden
2012-08-23

Gymnasieverksamhet för elever med hörselned-sättning/dövhet

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande:

Utbildningsnämnden beslutar om att gymnasieverksamhet för elever med hörselnedsättning/dövhet genomförs enligt detta tjänsteutlåtande.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Marie-Louise Hammer Åberg
Gymnasiedirektör

Sammanfattning

En förstudie om gymnasieutbildning för elever med hörselskada/dövhet i Stockholms stads skolor inleddes inom gymnasieavdelningen och redovisades för utbildningsnämnden den 10 december 2009. Nämnden godkände förstudien och gav förvaltningen i uppdrag att utreda och föreslå en förändrad organisation av den gymnasiala utbildningen i Stockholms stad för elever med hörselnedsättning/dövhet.

Utbildningsförvaltningen initierade därefter utredningen Hugis, hörselskadade ungdomars gymnasiealternativ i Stockholm. Slutrapporten bifogas detta tjänsteutlåtande.

Då antalet elever som söker till en gymnasieverksamhet i Stockholm för elever med hörselnedsättning/dövhet är osäkert bör en sådan verksamhet, enligt förvaltningens uppfattning, startas i liten skala i form av att eleverna inkluderas i klasser med reducerad gruppstorlek och med tillgänglighetsanpassad lärmiljö och pedagogik. Flera elever med hörselnedsättning/dövhet ingår i en klass med högst 16 elever, inom de program som finns på den aktuella skolan. Denna verksamhet föreslås förläggas till nuvarande Frans Schartaus gymnasieverksamhet och med start höstterminen 2013.

Ärendets beredning

Hugis-utredningen har genomförts inom gymnasieenheten. Tjänsteutlåtandet har handlagts inom förvaltningens ledningsstab.

Utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor har informerats om ärendets innehåll. Likaså kommer berörda hörselorganisationer att informeras om innehållet samt om diskussioner på länsnivå om behov och intresse av en samverkan mellan kommunerna runt elever med hörselnedsättning/dövhet.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för 2009 anges att en gymnasieutbildning för döva och hörselskadade elever ska utredas. En förstudie om gymnasieutbildning för elever med hörselskada/dövhet i Stockholms stads skolor inleddes inom gymnasieavdelningen och redovisades för utbildningsnämnden den 10 december 2009. Nämnden godkände förstudien och gav förvaltningen i uppdrag att utreda och föreslå en förändrad organisation av den gymnasiala utbildningen i Stockholms stad för elever med hörselnedsättning/ dövhet. Parallellt med stadens arbete har pågått utredningar inom staten.

Våren 2011 initierade förvaltningen utredningen Hugis, hörselskadade ungdomars gymnasiealternativ i Stockholm. Denna utredning har bestått av tre delar:

1. Nulägesbeskrivning
2. Behovsinventering och
3. Förslag till förändrad organisation av den gymnasiala utbildningen i Stockholms stad för elever med hörselnedsättning/dövhet.

Slutrapporten av utredning bifogas i sin helhet detta tjänsteutlåtande.

Ärendet

Hugis-utredningens förslag grundar sig på resultatet av den nulägesbeskrivning och kartläggning av behov som genomfördes under etapp 1 höstterminen 2011. Förslagen i den statliga utredningen "Likvärdig utbildning" (SOU 2012:24) har

tagits i beaktande. Förslag i utredningen om ”Likvärdig utbildning” är bland annat:

- Ungdom med funktionsnedsättning ska ha rätt att välja skola.
- RGD/RGH (Riksgymnasiet för döva respektive hörselskadade i Örebro) läggs ner och RgT (Riksgymnasiet för teckenspråkiga) bildas. Hörselskadade elever som inte är tvåspråkiga kommer därmed inte längre erbjudas ett riksgymnasium, utan detta blir kommunernas/regionernas ansvar.
- Förändring av stadsbidragen med bland annat införande av stadsbidrag för etablering av verksamheter för bl.a. hörselskadade och döva på lämpliga orter. (”tidsbegränsad satsning omfördelas således under perioden 2014–2016 resurser från att stödja vissa kommuner genom bidrag till den riksrekryterande utbildningen till att stödja fler kommuner med insatser för elever i målgrupperna”).

Om förslagen i betänkandet förverkligas och riksgymnasiet för hörselskadade, RGH, inte längre finns som ett alternativ för elever med grav hörselnedsättning, innebär det att målgruppen för en hörsel-/dövgymsnasieverksamhet i Stockholm ökar. De flesta av ungdomarna som väljer RGH har gått i Alviksskolans hörselklassverksamhet under grundskoletiden. Kostnaderna för utbildningen för elever med hörselnedsättning/dövhet kommer enligt förslaget i ”Likvärdig utbildning” i framtiden att belasta kommunen oavsett om de väljer RgT eller en hörsel-/dövgymsnasieverksamhet i kommunen.

Elevantal

Totala antalet gymnasieelever i länet med en hörselnedsättning som ses som måttlig, grav eller som dövhet uppgår till ca 500 varav ca 180 från Stockholms stad. Vårterminen 2012 var det 21 ungdomar från Stockholms län som gick på riksgymnasiet för hörselskadade, RGH, varav 8 från Stockholms stad. Motsvarande antal vid riksgymnasiet för döva, RGD, var 40 elever från länet varav 21 från Stockholms stad. Flertalet elever med grav och måttlig hörselnedsättning är således inkluderade i gymnasieskolor i kommunerna.

Som framgår är målgruppen för en gymnasieverksamhet för elever med hörselnedsättning/dövhet totalt sett relativt liten. Antalet elever som skulle söka till en sådan verksamhet i Stockholm är i dag inte möjlig att överblicka. Beslut om utredningen ”Likvärdig utbildning” och effekterna av den, liksom hur länets kommuner kommer att agera påverkar elevantalet. Behovet och intresset av en samverkan mellan länets kommuner runt elever med hörselnedsättning/dövhet behöver undersökas.

Förvaltningen bedömer att ett tio-tal elever kan vara aktuella för gymnasieverksamhet för elever med hörselnedsättning/dövhet i Stockholm med start höstterminen 2013.

Planering

I utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov och förutsättningar. Alla elever ska ges stöd och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt.

För att planera lärmiljöer/lärsituationer utifrån en elevs funktionsnedsättning behöver tillgänglighetsanpassningar göras för att lärmiljön ska bli tillgänglig och för att skapa förutsättning för delaktighet i undervisning och socialt samspel.

I skollagens kapitel tre tas bland annat elevernas lärande och personliga utveckling upp liksom rektors ansvar för särskilt stöd; utredning av elever som befaras inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller visar andra svårigheter i sin skolsituation och för beslut om åtgärdsprogram. För att rektor ska få kännedom om att det finns elev med hörselnedsättning/dövhet på skolan föreslår utredningen att skolsköterskan får i uppdrag att bevaka att rektor har kännedom om alla elever med hörselnedsättning/dövhet.

Kompetensutveckling

All berörd personal inom gymnasieskolan, till exempel rektor, skolsköterska, skolläkare, skolpsykolog, skolkurator, studie- och yrkesvalslärare aktuella lärare inklusive speciallärare/pedagoger behöver identifiera elevers stödbehov och ha kännedom om vart de kan vända sig för att få hörselpedagogiskt och/eller hörseltekniskt stöd. De som direkt ska arbeta med eleverna behöver ha/få en grundkunskap om vad elevens hörselnedsättning/dövhet innebär i en lärsituation och hur elevens behov möts. Skolan behöver därför uppmärksammas på behovet av information, kompetensutveckling och handledning i frågor runt elever med hörselnedsättning/dövhet.

Det är personalens kompetens om olika funktionsnedsättningar och dess påverkan på lärande samt personalens förhållningssätt som är avgörande. *”Om lärarna inte förstår vad de inte vet, förstår de heller inte vilka kunskaper som krävs. Det är därför av allra största vikt att huvudmännen och rektorerna tar sitt ansvar i dessa frågor och skapar förutsättningar för en likvärdig utbildning till alla elever.”* (Skolinspektionens kvalitetsgranskning 2010).

Förvaltningens synpunkter

Länets planering för och synpunkter runt gymnasieelever med hörselskada/dövhet med anledning av utredningen om ”Likvärdig utbildning” behöver diskuteras. Detta kan lämpligen ske inom KSL (Kommunförbundet Stockholms Län).

Mot bakgrund av att antalet sökande elever till ett gymnasiealternativ för elever med hörselskada/dövhet i Stockholms stad är osäkert föreslår förvaltningen ett alternativ, från och med höstterminen 2013, med inkludering i reducerad grupp inom nuvarande Frans Schartaus gymnasium med följande program:

Naturvetenskapsprogram
Samhällsvetenskapsprogram
Ekonomiprogram och
Handels- och administrationsprogram.

Detta innebär inkluderande lärmiljöer med reducerad gruppstorlek där elever med hörselskada/dövhet ingår. De platser som inte går åt för elever med hörselnedsättning fylls på med hörande elever.

Eleverna i klasserna med reducerad gruppstorlek undervisas i tillgänglighetsanpassade lärmiljöer av lärare med specialkompetens inom hörsel/dövhet. Det medför att det kan finnas olika antal elever med hörselnedsättning i de olika grupperna beroende på hur många som valt programmen. Om det finns en eller flera döva elever som söker till något av programmen behöver det finnas teckenspråkstolkare i den/de klasserna.

Det behöver finnas möjlighet att ta in enstaka elever till språkintrouktion när det blir aktuellt samt till andra introduktionsprogram eventuellt i samverkan med den skola de sökt till.

Förvaltningen avser att fokusera på att tillgänglighetsanpassningar görs samt att den skolpersonal som direkt arbetar med eleverna har/får en grundkunskap om vad elevens hörselnedsättning/dövhet innebär och hur man möter elevens behov. Skolan ska därför särskilt uppmärksamma personalens behov av information, kompetensutveckling och handledning i frågor runt elever med hörselnedsättning/dövhet.

Förvaltningen återkommer med kompletterande förslag efter diskussioner om samarbetet i länet.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar om att gymnasieverksamhet för elever med hörselnedsättning/dövhet genomförs enligt detta tjänsteutlåtande.

Bilagor:

1. Slutrapport HUGIS
2. Förslag till ett första steg mot en hörsel-/dövgymsnasieverksamhet i Stockholm 2013